

GOSPOD ŠIVA

om dakshinamurtiratharom

Na području Indije, još od pamtiveka, obožavale su se mnoge devate (božanstva). Neke od njih su se prestale pominjati kako je vreme prolazilo, dok su neke devate nezaobilazan deo svih molitva kako u davnoj prošlosti tako i danas, kako u hramovima tako i u domaćinskim kućama.

Neki od prvih istorijskih tragova obožavanja Šive potiče još iz perioda tzv. Harapan kulture ili ono što se danas naziva Indijska dolina, za koju se veruje da je postojala tokom pre-vedskog perioda. Iako samo ime pod koji se Šiva tada obožavao nije poznat, jedno od prvobitnih imena je Rudra, dok se u u doba ove kulture Šiva obožavao i u obliku Pašupatija (Gospodar životinja). Na indijskom pod-kontinentu su se našli tragovi obožavanja Šive zajedno sa *yon*i, a simbolična predstava nastala je i u obliku bikova.

Iz aspekta drevne indijske literature, Šiva se slavi u *Rgvedi* gde je nasilni oblik Šive, Rudra, bio daleko poznatiji, a potom ga slave i veličaju brojni dobro poznati tekstovi. Tu su Jađurveda, Atharvaveda, Brahmana literatura, Upanišade, zatim Ramajana, Mahabharata, Purane među kojim je Šiva Mahapurana najopsežnija.

GLAVA

Gospod Šiva predstavljen je na brojne načine i u skladu sa tim, predstavlja različite energije i raspoloženja.

- i) Jedna glava – većina literature (Mansada i Amsubhedagama) predstavlja Šivu sa jednom glavom i tri oka.
- ii) Predstava Šive sa dve glave nije tako učestala i može se naći u svega nekoliko hramova, od toga negde je Gospod predstavljen sa muškim i ženskim delom tela i sad dve glave.
- iii) Jednako retko Šiva se može naći sa tri glave ili Trimurti oblik Šive, koji se može pronaći u svega nekoliko gradova.
- iv) Šiva sa četiri glave koje gledaju na četiri strane sveta, uglavnom je prisutan u hramovima koji imaju četvoro vrata, gde je svaka glava okrenuta ka jednom od otvora. Veruje se da je glava

- okrenuta ka zapadu bele boje, ka severu crvene boje, ka jugu crne i ona okrenuta ka istoku boje vatre/plamena.
- v) Šiva sa pet glava odnosi se na pet tatvi ili Sadjođata, Vamadeva, Aghora, Tatpuruša i Išana, forme za koje se veruje da su čak van razumevanja i velikih jogija. Neki spisi dodeljuju pet glava Šive Sadašiva obliku.
  - vi) Šiva sa šest glava opisan je u Mahabharati. Višnudharmotara opisuje Šivu sa osam glava; Manasara Ga opisuje sa dvadesetipet glava a postoje i zapisi o Šivi sa hiljadu glava ali dokazi o ovom još uvek čekaju na potvrdu.
  - vii) Neki tekstovi opisuju Šivu u Sarbeša obliku ili u kombinaciji ptice i životinje, sa glavom ptice. Veruje se da se ovaj oblik Šive pojavio u vedskim pričama o Narasimhi koji je podčinio Hiranjakšu, velikog predanika Šive.

RUKE

Gospod Šiva predstavljen je u brojnim tekstovima sa dve ruke, i to su uglavnom oblici Šive pod nazivom Sadašiva, Gangadhara, Čandrašekara, itd. Nešto ređe se može naći predstava Šive sa tri ruke, ali je zato veoma učestala predstava sa četiri ruke (Pašušath, Kevalamurti, Ardhanarišvara, itd). Neki od predstava Šive u plesu pokazuje Gospoda sa šest ruku. U drevnoj literaturi i hramovima, mogu se naći opisi i sa osam, deset, dvanaest, četrnaest, šesnaest, osamnaest, tridesetidve, pedeset i stotinu ili hiljadu ruku.

ODEĆA

Brojni tekstovi navode da je Šiva odeven u tigrovoj koži ili u tigrovoj i slonovoj koži. Istraživanja pokazuju da su različite forme Šive predstavljene na različite načine. Tako se Sadharanamurti i Vjakjanadakšinamurti predstavljaju sa tigrovom kožom; Rudra sa ruhom crvene boje; Kevalamurti odeven u Pitambara; Ardhanarišvara pokazuje da je Šiva napola obučen u tigrovu kožu dok je polovina sa Parvati odevena u žensku odeću; Arđunangrahamurti odeven u božansku odeću i Bhairava odeven u slonovoj koži.

UKRASI

Većina tekstova opisuje zmije kao glavne ukrase na Šivi dok Manasara dodaje i druge ukrase. Njegova glava ukrašen je mladim mesecom.

OBLICI ŠIVE

Gospod Šiva predstavljen je različitim oblicima. Oni koji se nazivaju Ugra oblici su zastrašujući oblici/forme i opisani su kako u Šiva Purani tako i u drugim tekstovima, dok sa druge strane postoje i tzv. anugraha ili soumja oblici Šive. Ostali, poznatiji oblici Šive su:

- i) Dakšinamurti – predstavlja Gospoda koji je okrenut prema jugu dok podučava mudrace jogu i gjanu. Ovaj oblik Dakšinamurtija ukazuje na četiri aspekta Njega ili drugim rečima, kao učitelja joge, gjane, vine i takođe kao tumač drugih šastri. Veruje se da se čak i Šiva u plesu može svrstati u ovu podelu jer je kao kralj plesa – Nataradža, najveći tumač i izlagač nauke i umetnosti plesa. Obično je opisan kao božanstvo koje sedi ispod banjan drveta na izdignutom postolju, podno kog su jeleni, dok Ga okružuju mudraci koji slušaju i propovedaju darmu ili jogu.

- ii) Đnanamurti – ili Đnana-Dakšinamurti je predstavljen kao božanstvo sa četiri ruke koji sedi u ardaparjankasana pozi i drži brojanicu u desnoj ruci i vazu sa listovima u levoj. Druga desna ruka veruje se da je bila u Vjakjanamudri dok leva ruka odmara na bedri.
- iii) Vinadharamurti – ovaj oblik nađen je u Puriju i predstavlja Šivu sa četiri ruke, kako svira vinu. Nandi (bik) sluša Učitelja sa potpunom pažnjom sa glavom uzdignutom ka Njemu.
- iv) Šiva u plesu ili Šiva Nataradža.

Sve informacije za ovaj članak prikupljene su iz čuvene '*Šiva Mahapurane*', a sam članak zamišljen je kao kratka uvodna reč...

Namah Shivaya!